

- ☼ שם המחקר: יחסי אם-ילד, אב-ילד ותפקיד האב במשפחות לילדים עם פיגור שכלי
- ☼ רשות המחקר: אונ' בן גוריון בנגב
- ☼ שנה: 2011
- ☼ מס' קטלוגי: 37
- ☼ שמות החוקרים: ד"ר נעמה עצבה-פוריה
גב' יעל ברק-לוי

תקציר המחקר

מחקר זה עסק ביחסי הורה-ילד במשפחות לילדים בני 4-6.5 בעלי פיגור שכלי והתמקד במעורבות האב ובקשר בין מעורבות האב לאינטראקציית אם-ילד ואב-ילד. **שיטת המחקר:** המחקר כלל 73 ילדים בעלי פיגור שכלי ו-81 ילדים בעלי התפתחות תקינה והוריהם. ההורים מילאו שאלונים לגבי רמת המעורבות בטיפול הילדים, תמיכה חברתית וזוגיות הורית, וכן צולמו אינטראקציות אב-ילד ואם-ילד. **מטרות המחקר:** ראשית נבדקה רמת המעורבות של האבות בטיפול בילדים. שנית, נבחנה אינטראקציית אב-ילד, בקרב משפחות בהן יש ילדים עם פיגור שכלי אל מול משפחות בקבוצת הביקורת. כמו כן, הושאו אינטראקציות אב-ילד בכל קבוצה לאינטראקציות אם-ילד. לבסוף, נבחנו אינטראקציות אב-ילד ואם-ילד באופן אקולוגי, תוך התייחסות למשתנים קונטקסטואליים, כגון: תמיכה חברתית ויחסי הנישואין של ההורים. **חשיבות המחקר:** מחקרים רבים בחנו את ההורות לילד בעל פיגור מנקודת המבט האימהית. נחקרה גם האינטראקציה אם-ילד חריג ונמצא כי אינטראקציה חיובית מובילה לתפקוד משפחתי טוב יותר. לאחרונה החל להתפתח מחקר העוסק בתפקיד האב במשפחה הרגילה והיום ברור כי לאב תפקיד חשוב בהתפתחות הילד. למרות ההתקדמות בחקר תפקודם של האבות, מחקרים מעטים בלבד עסקו בתפקיד האב במשפחה בה ילד בעל פיגור ועוד פחות בחנו אינטראקציית אב-ילד עם פיגור. **תוצאות המחקר:** נמצאו הבדלים קרובים למובהקות בין הקבוצות ברמת מעורבות האב בטיפול בילדים. נמצאו הבדלים בין הקבוצות באינטראקציות אם-ילד ואב-ילד. נמצא אפקט ממתן של משתנה מעורבות אב על הקשר שבין הפיגור השכלי לבין האינטראקציה של האם-ילד ושל האב-ילד במדדי הילד. לסיום, נמצא אפקט לגורמים סביבתיים על אינטראקציית אם-ילד בשתי הקבוצות וכן אפקט ממתן של גורמים אלו על אינטראקציית אב-ילד בקבוצת הפיגור השכלי בלבד. **דיון והשלכות:** כפי שנמצא בנוגע לאימהות, גם אצל האבות ישנם הבדלים משמעותיים ברמת האינטראקציה בין משפחות לילדים בעלי פיגור שכלי לבין קבוצת

הביקורת. ממצא זה משמעותי מבחינה **יישומית** בבואנו לבנות מערכי תמיכה המותאמים להורים לפי מגדר. ההסתכלות הקונטקסטואלית הצביעה על ההשפעה הרבה שיש לגורמים סביבתיים, כגון: תמיכה חברתית ומצב הנישואין של ההורים על אבות לילדים בעלי פיגור. מידע חדש זה יכול לסייע לאנשי המקצוע לעזור לאבות לילדים בעלי פיגור שכלי. התערבות נכונה בקרב האבות עשויה להגביר השתתפות בתוכניות סיוע ומעורבות בטיפול בילד ובהתנהלות המשפחתית- דבר שיסייע להתמודדות המשפחה בכלל ולהתפתחות הילד בעל הפיגור בפרט.